

SOLIDAARISUUDESTA

Päättäneen vuosituhannen viimeinen vuosikymmen on leimattu itsekkään yksilöllisyyden, hillittömän kansainvälistymisen, häikäilemättömän kilpailun ja kasvavan epätasa-arvon ajaksi. Piispat ja papit, filosofit, vihreät ja entiset stalinistit, emerituspoliitikot, lehtien pääkirjoittajat ja muut kansakunnan moraalinvartijat, yhteisesti valitut ja omatekoiset, ovat huolissaan, heristävät sormiaan ja varoittavat, että huonosti käy jollette tee niin kuin minä sanon. He vaativat solidaarisuutta. Sanalla on niin positiivinen kaiku, että perusteluiden antaminen on tarpeetonta ja niiden pyytäminen sopimatonta.

Länsimaat kieriskelevät rahassa samalla kun kolmas maailma kituu kurjuudessa. Suomen kehitysapu on siis nostettava 0,7%: iin kansantulosta. Suurin osa varoista kuluu ulkoministeriön menoihin, asiantuntijoiden palkkoihin, kotimaisiin tavaratoimituksiin ja vastaanottavan maan byrokraatiin. Perille saapuu vain rippeitä ja nekin saattavat kulttuuristen väärinkäsitysten vuoksi mennä hukkaan.

Lähetystyöntekijä pakahtuu haluunsa jakaa fundamentaaliset arvonsa köyhien afrikkalaisten kanssa. Sitä hän ei halua huomata, että vastaanottajan kannalta kyse on vain yhdestä lahkosta lukemattomien muiden joukossa. Eikä sitäkään, että hänen työnsä raivaa tietä myös niille länsimaisen kulttuurin piirteille, jotka ovat ristiriidassa kristillisyyden kanssa.

Rikkaassa Suomessa köyhät näkevät nälkää. Väitteen tueksi näytetään kuvia kulman ympäri kiemurtelevista jonoista. Avun saajalle kassi on ilmainen, mutta hinta kova. On pakko värjötellä ilmojen armoilla, suojata kasvonsa ahnailta kuvaajilta, syödä häälytynyttä ranskanleipää, viimeistä myyntipäivää hipovaa makkaraa ja cloveena, kiittää, hävetä ja nöyrytyä.

Järjestö kerää varoja kiistattomasti hyvään, tunteisiin vetoavaan tarkoitukseen, esimerkiksi vammaisille lapsille tai sotainvalideille. Julkisen kontrollin puutteessa, tai

siitä huolimatta, valtaosa tuloksesta hukaantuu henkilökunnan palkkoihin, muihin kuluihin tai, pahimmissa tapauksissa, suoranaisiin väärinkäytöksiin.

Presidenttiehdokas puhuu lämpöisiä eri väestöryhmien keskinäisen solidaarisuuden puolesta. Tällä hän tarkoittaa sitä, että tukiaisia on jatkettava entisessä laajuudessa, riippumatta siitä mitä tuotteita viljelijä saa päähänsä tuottaa.

Asiantuntijan mielipide poikkeaa ammattikunnan vallitsevasta käsityksestä. Häntä ei jätetä rauhaan eikä yritetä palauttaa ruotuun asiasyillä, vaan syytetään oman pesän likaa misesta ja vaaditaan solidaarisuutta.

Paperityöläistä haastatellaan. Hän korostaa solidaarisen ammattipolitiikan tärkeyttä ja vaatii osuutta työnantajan voitoista. Kun tulee puhe matalapalkkaisten naisten aseman parantamisesta, katse alkaa harittaa ja mies mumisee jotain epäselvää ongelman vaikeudesta.

Yksityisen linjan bussinkuljettaja kohtelee törkeästi kyytiin pyrkivää helsinkiläistä naiskirjailijaa, jonka ulkomuoto on epäsuomalainen. Tämä valittaa asiasta julkisesti. Vastauksessaan yhtiön johtaja valittaa tapahtunutta ja pyytää anteeksi. Työntekijät syyttävät johtajaa solidaarisuuden puutteesta, vaativat hänen eroaan ja uhkaavat lakolla.

Suomalainen tapaa maanmiehensä ulkomailla, ilahtuu, pyytää kaljalle ja loukkaantuu kun toinen kieltäytyy ja ajattelee, että onpa helvetin epäsolidaarinen kaveri.

Amerikkalaismallisessa hyväntekeväisyysdessä onnekkaita (*fortunate*) auttavat vähemmän onnekkaita (*less fortunate*), mikäli summat ovat vähennyskelpoisia. Seuraapiirien hyväntekeväisyys täyttää isokenkäisten herrojen pienikenkäisten rouvien kalentereita mukavantuntuisin merkinnöin. Korporatiivinen solidaarisuus on reikäinen vaate, jolla omien etujen alastomuutta yritetään peitellä. Näiden ilmiöiden lähisukulaisia, serkkuja jollei suorastaan sisaruksia, ovat lahjat, lahjukset ja sponsorointi.

Kovimmalla äänellä solidaarisuudesta puhuvat sinisilmäiset idealistit, palavasilmäiset moralistit ja kylmäilmäiset kyynikot. Palkintoja ovat myönteinen julkisuus, oikeassa olemisen tyydytys, ylemmydentunne, materiaaliset edut. Hiljaisimmalla äänellä siitä puhuvat avun tarvitsijat eli realistit. Omasta kokemuksestaan he tietävät, että solidaarisuus ontuu antajan hyväksi. Paras palkinto on se, että heidät jätetään rauhaan tai, jos apu on tarpeen, että se annetaan rahassa.

Enemmistön yhtenäisyydessä, yksimielisyydessä ja varmuudessa piilee tyhmyys. Vähemmistöjen hajanaisuudessa, erimielisyydessä ja epävarmuudessa piilee viisaus. Talvisodasta on kuusikymmentä vuotta.

Listaja ja sen tulkinnot ovat kovanasaisia, mutta eivät kattavia. Ulkopuolelle jää laji, jota voisi kutsua kyselemättömäksi solidaarisuudeksi. Se perustuu osapuolten tasa-arvoon, siihen että molemmat saavat jotain, mutta kumpikaan ei vaadi mitään.

Viime vuosien ekologisen iskulauseen mukaan yksi ainoa perhosen siivenlepatus saattaa kumuloitua hirmumyrskyksi maapallon toisella puolella. Käänne ajatuksen päällelleen ja teen positiivisen analogian.

Ehkä hirmumyrskyn kaltaisten maailmanlaajuisten ongelmien asettaminen lähitököhdäksi on keho strategia. Ehkä perhosen siivenlepatuksen kaltaiset pienet solidaariset teot kumuloituvat globaaliksi hyväksi tehokkaammin kuin suuret puheet ja mittavat kokonaisuudet.

Oletetaan että näin on. Silloin maailman- ja kansakunnanlaajuinen solidaarisuus toteutuu parhaiten etäännyttämällä se henkilökohtaisista tunteista. Jätetään yhteistoiminta valtion, kunnan, EU:n, YK:n tai Punaisen Ristin kaltaisten yleishyödyllisten instituutioiden tehtäväksi, silläkin uhalla että byrokraatia lisääntyy.

Yksityisellä tasolla, niiden kesken jotka tuntevat toisensa, joiden arkielämät leikkaavat toisiaan, joiden tekemisillä, teemmättä jättämisillä ja päätöksillä on välitöntä vaikutusta muihin kuin omaan itseensä, solidaarisuus merkitsee suunnilleen samaa kuin rakkaus. Ei romanttinen ja kärsimättömän, vaan sitkeä ja pitkämielinen rakkaus.

Tässä vaiheessa pysähdyn lukemaan mitä olen kirjoittanut ja kavahdan. Teksti ei näytä olevan peräisin minun vaan jonkun sosiaalidemokratiaan hurahtaneen papin kynästä. Jotain on siis vialla.

Ehkä tavallisen kansalaisen on parempi pysyä siinä työssä johon hänet on koulutettu, siinä roolissa joka hänelle on ylhäältä annettu? Eli toteuttaa demokratiaa äänestämällä, maksamalla veronsa ja luottamalla niihin, jotka sanovat tietävänsä paremmin.

Vai voisiko hän pohdiskella asioita, itseseen ja muiden kanssa, omien ja yhteisten tekojen ohjenuoraksi? Eli toteuttaa demokratiaa äänestämällä, maksamalla veronsa ja epäilemällä niitä, jotka sanovat tietävänsä paremmin.